

TEPEGÖZ HİKÂYESİNİN TOROS DAĞLARINDAKİ KEŞLİ BOYU VARYANTI¹

Nuri YÜCE*

1966 yılında Toros dağlarındaki Yörükler arasında dil malzemesi derlerken, hem dil hem halk edebiyatı için ilginç bazı hikâyeler buldum. Bunlardan biri Dede Korkut Kitabındaki Tepegöz hikâyesinin bir varyantı idi.

Hikâyeyi anlatanın adı Ayşe Keskin; Keşli oymağından, yaşı o zaman 57 idi.

DEPESİNDEN GOZLU²

§1) *Evel_ebem déyverirdi, Depesinden Gözlü deyi bir dā_damı varımış. Gözü depesindeymiş. Onuñuçu Depesinden Gözlü dillerimiş_ona. İşde höyle ho dā gibi bir dāñ gorumunda ini varımış. Orda yatar gaqar, garn_acıqıncālim gelir nādaq davar goyun bulursa yirimiş. Ha höyle şiyine de doymazımış. Dirken Keşliniñ mal_azalmış, herif başlamış bu sef adam yimeye.*

§2) *Birine Kel Goca, birine de Tülü Goca diller iki goca varımış. Onnara "siz benim aşımı gaynadacañız, sizi yimēcēñ" demiş Depesinden Gözlü.*

§3) *Benceleyin bir kel garınıñ da āşama bişirecek daşıracaq heç bi şeyi yōmuş. Ōluna "a yavrım ne var bir_ki guş bar_avlasañ, işde āşama bişirecek bi şeyimiz yoq_hoy" demiş. Çocuk "olur_ana" demiş. Emme garı "yavrım o yana gétme ha, Depesinden Gözlü yér sañura" dī tembih étdiyse de (nolacaq dul garı çocū başañ_olur) dīnememiş gétmiş gene.*

§ 4) *Guş_avlācāñ deyi öte beri gezerkenen bir horultu duymuş. Gulaq virmiş heç duymadı bi şey. Horultunuñ geldī yana yasıla pusula yaqlaşmış da baqmışımış bir de ne görsüñ ebesiniñ didī Depesinden Gözlü gün_ārşı kösülmüş de uyuyub_oturur.*

§5) *"Bizim davarı yimesi dēl, hindi ben saña gösteririñ" demiş_içinden. Saparına oqqalı bir daş gomuş, yāllah_iderse, herifiñ buduna vurmuş, daş tiñkmiş gitmiş, emme herif heç gıyirdamamış. Bir tahı dā_tmiş, o da omuzuna, gen_oyanmamış. Bittā_tarsa, bu kez burnuna vurmuş, larpa daq_uyanmış. İki*

¹ Bu makalenin aslı için bkz.: *Eine Variante der Tepegöz-Erzählung aus dem Taurus-Gebirge vom Keşli-Stamm*. Turcica, Revue d'Etudes Turques, Tome III (Paris 1973), 31-39.

* Prof. Dr., İ.Ü. Edebiyat Fakültesi. Elmek : yucenuri@istanbul.edu.tr

² Metin, anlatanın kendi anlatış tarzı ve ağız özelliklerini okuyucuya da gösterebilmek amacıyla imkân ölçüsünde aynen verildi.

yanna bir baqınmış, oqarı yanda çocū görmüş. "Bōn sıra sende miydi? Gel bālim gel_el_ēl guzucūm "diyerek palaz gibi pıtıra da dutuvurmuş, etini budunu yoqlamış, "besiliceymissiñ de" diyip edīniñ gulāna soqmuş. Yemēni bişiren gocalara: Hun āşama çevirovoruñ bālim" demiş, gene yatmış.

§6) Çocuq cebinden tımtısını çıqarmış, ūraşa ūraşa o edī delip dışarı çıqmış. Tülü Gocaya: "Tül_emmi hunu bir_öldürevoralım" demiş. Çocuq deli miñ nesin? Sen bizi de belaya soqacañ" dī darılmış. Emme çocuq üsdelemiş. Öteki Kel Goca "ber_ēl bi şey diyvireyiñ, emme benden dıymuş_olma, annaşıldı mı?" demiş. "Olur, söyle" demiş çocuq. "Bunun_eñ yumuşaq yiri gözü. Canı da gözünüñ_ichinde" demiş. Çocuk: "öyleyse gızdıravoruñ hu şişiñ birini" demiş. Gocalar şişi gızdırmışlar, çocuq şiş_almış, yavāşca Depesinden Gözlünüñ gözüne şişi bir soqarsa, herif öyle bir bāriş bārmış, çocuq gorqusundan iniñ_ichinē goyununan davarıñ arasına siñlenmiş.

§7) Depesinden Gözlü davarlarıñ gıpırdayışından_annamış çocūn ind_öldünü. "Gocalar! Bu qırıq dölü nirde?" dī sormuş. Kel Goca: "Habarım yoq" demiş. "Tülü sen de mi bilmēyoñ?" O da "Bilmem" demiş. "Eh ben size bildiririñ hindi" demiş, iniñ āzına gerilmiş, davarları teker teker çārmaya başlamış, çārdī gelir, o da eliyen bir sığaşlar dışarı salarımış.

§8) Davarlar bitincēz goyunnara başlamış. Çocuq baqmış_iş kel. Hemen aqlına bir hil_ēlmış. Goçuñ birin_oracıqda kesivirmiş. Gafasını, gıçlarını, guyrūnu deriden_ayırmadan derisini yūzmüş, içinē_rmiş, beklemiş.

§9) Depesinden Gözlü "Morçulum sen gel!" demiş. Heç bir goyun gıpırdamayıncaqılım çocuq bunuñ kesdī goyun_öldünü annamış. Yavāşca yörümüş Depesinden Gözlünüñ_öñüne, emme yürüyecōtu "bismillah" demiş_ichinden. Depesinden Gözlü bir sığaşlamış_eliyenen, emme annamış hileyi. Goçu boynuzundan dutup duvara bir çalayıñ dirke çocuq_ossat sıçıramış dışarıya, gurtulmuş.

§10) Depesinden Gözlü demiş: Çocuq ben seniñ_obaña çoq çekdirdim, sen de hindi baña. Sen tahı çocūqa beni yeñdiñ, al hu boncū da, sırrım sañ_ēçsiñ" demiş. Çocuq: "Hōra go!" demiş. Ora gomuş. "Geri çekil!" demiş. Çekilmiş. Çocuq boncū almış, boazına daqınmış.

§11) Depesinden Gözlü ölecēni annayıncaqıl hüñkürü hüñkürü öyle bir_ālamış, öyle bir_ālamış, yañqısı dāları ziñgirdetmiş. O öyle bāriñçaq doquz tene tahı depesinden gözlü, her biri bir dādan, gelip birlenmiş, baqmışlar boncuq çocuqda. "Eyvah tılısımız bozuldu" diyip hepisi qaçmış gorqusundan. Kōr olan da gayrı ölmüş.

§12) Gocalarınan çocuq o davarı goyunu, hūlese inde ne varisa almışlar gelmişler, herkişe dātmışlar. Duyabilen nādar yörük yörtük varisa hepisi toplanmış, davardan goyundan kesip buyur_itmişler, yimişler_ichmişler, soñura çocū ortay_ütirmişler. Yaşlılar demiş_ona: "Sen_iysannarı Depesinden Gözlüden

gurtardıñ, hinden gayrı seniñ laqabiñ "Gözçül" olsuñ, Allah seni göz_ārısından_esirgesiñ" dimişler.

§13) *Galan hemen çocā oracıqda keleş bir gız bulmuşlar, dü±nün_itmişler, öylece yaşamışlar gitmişler.*

§14) *Evel_ōlaq güderke çocuqlumuzda irāmetlik_ebemden böyle çoq şeyler diñlerdik.*

[METNİN YAZI DİLİNE AKTARILMIŞ BİÇİMİ]

Eskiden büyük annem anlatırdı. "Tepesinden Gözlü" diye bir dağ adamı varmış. Gözü tepesindeymiş. Bundan dolayı "Tepesinden Gözlü derlermiş. İşte şu dağ gibi bir dağın korumunda³ ini varmış. Orada yatar kalkar (= yaşar), karnı acıkınca, gelir ne kadar davar⁴ koyun bulursa yermiş. Az şey ile de doymazmış. Derken, Keşli boyunun malı azalmış, Tepesinden Gözlü denen bu yaratık bu kez insanları yemeye başlamış.

§2) Birine Kel Koca, ötekine de Tülü Koca derler iki yaşlı adam varmış. Tepesinden Gözlü onlara "siz benim aşımı pişireceksiniz, sizi yemeyeceğim" demiş

§3) Benim gibi zavallı bir kadının da akşama pişirecek türden hiç bir şeyi yokmuş. Oğluna "a yavrum ne olur bir iki kuş bâri avlasan, işte [sen de biliyorsun] akşama pişirecek bir şeyimiz yok" demiş. Çocuk "olur ana" demiş. Fakat kadın çocuğuna "yavrum o yana gitme ha, Tepesinden Gözlü yer sonra" diye tenbih ettiyse de, – ne de olsa dul kadın çocuğu, başına buyruk olur – annesinin sözünü dinlememiş yine de o yana gitmiş.

§4) Kuş avlayacağım diye öteye beriye gezerken bir horultu duymuş. Kulak vermiş, hiç duymadığı bir şey. Horultunun geldiği yana eğilerek saklanarak yaklaşmış ve bakmış, bir de ne görsün, büyük annesinin dediği Tepesinden Gözlü güneşe karşı uzanmış, uyumakta.

§5) "Bizim davarı yemek nasıl olurmuş, şimdi ben sana gösteririm" demiş içinden. Sapanına ağırca bir taş koymuş, atınca, herifin bacağına vurmuş, taş sıçramış gitmiş, fakat herif hiç kıılmamış. Bir kez daha atmış, o da omuzuna (vurmuş), yine uyanmamış. Bir daha atınca, bu kez burnuna vurmuş, birden uyanmış. İki yanına bir bakınmış, yukarı tarafında çocuğu görmüş. "Bugün sıra sende miydi? Gel bakalım, gel hele gel, kuzucuğum" diyerek palaz⁵ gibi pıtırada⁶ tutuvermiş, etini budunu yoklamış, "semizmişsin de" deyip çizmesinin koncuna sokmuş. Yemeğini pişiren yaşlılara: Bunu akşama közde pişirin bakalım" demiş, yine uykuya yatmış.

³ *Korum:* Dağların yalçın yamaçlarındaki tek girişi bulunan uzunlamasına kat. Bu tür yerlerin giriş veya çıkışı yalnız bir tarafında olduğundan bu tür korumlarda bulunan keçî sürüsünün veya başkasının tehlikelerden korunması daha emin olduğundan "korum" denmiştir. Korum eğer bir taraftan geçitli ise buna *bir kapılı korum*, eğer her iki tarafından geçitli ise buna da *iki kapılı korum* denir.

⁴ *Davar:* Keçi cinsinden olan (keçi, teke, oğlak, çebiç, yazmış vs gibi) küçükbaş hayvana denir.

⁵ *Palaz:* Keklik yavrusu, civciv.

⁶ *Pıtırada* ~ *pıtırada*: Civciv, palaz, kuş yavrusu gibilerin yakalanmamak için acele kaçmağa çalırken kanat çırpmalarından çıkan ses.

§6) Çocuk cebinden tımtısını⁷ çıkarmış, uğraşa uğraşa o çizmeyi delip dışarı çıkmış. Tülü Kocaya: "Tülü Amca bunu bir öldürelim" demiş. [Tülü Koca:] Çocuk sen deli misin, nesen? Sen bizi de belaya sokacaksın" diyerek darılmış. Fakat çocuk üsdelemiş. Öteki Kel Koca "beri gel sana bir şey deyiveririm, fakat benden duymuş olma, anlaşıldı mı?" demiş. "Olur, söyle" demiş çocuk. "Bunun en yumuşak yeri gözüdür. Canı da gözünün içinde" demiş. Çocuk öyleyse şu şişin birini hemen kızdırın! demiş. Kocalar şişi kızdırılmışlar, çocuk şişi almış, yavaşca Tepesinden Gözlünün gözüne şişi öyle bir sokmuş ki, herif [acısından] öyle bir bağırması, öyle bir bağırması; çocuk korkusundan inin içindeki koyun ve davarın arasına saklanmış.

§7) Tepesinden Gözlu davarların kıpırdayışından çocuğun inde olduğunu anlamış. "Kocalar! Bu piç nerede?" diye sormuş. Kel koca: "Bilmiyorum" demiş. "Tülü sen de mi bilmiyorsun?" O da "Bilmiyorum" demiş. "Eh ben size bildiririm şimdi" demiş, inin ağzına [bacaklarının birini bir tarafa, ötekini de diğer tarafa koyarak] gerilmiş, davarları teker teker [adlarıyla] çağırmağa başlamış, çağırdığı gelir, o da [geleni] eliyle bir sığaşlar dışarı bırakmış.

§8) Davarlar bitince koyunlara başlamış. Çocuk bakmış iş kötü. Hemen aklına bir hile gelmiş. Koçun birin hemen orada kesivermiş. Kafasını, ayaklarını, kuyruğunu deriden ayırmaksızın derisini yüzmüş, içine girmiş ve beklemiş.

§9) Tepesinden Gözlu "Morçulum sen gel!" demiş. Hiç bir koyun hareket etmeyince çocuk bunun kestiği koyun olduğunu anlamış. Yavaşca yürümüş Tepesinden Gözlünün önüne, fakat yürüyeceğinde "bismillah" demiş içinden. Tepesinden Gözlu eliyle bir sığaşlamış, fakat bu hileyi anlamış. Koçu boynuzundan tutup duvara bir çarpmak isterken, çocuk birden dışarıya sıçramış ve kurtulmuş.

§10) Tepesinden Gözlu demiş: Çocuk ben senin obana çok çekdirdim, sen de şimdi bana çektiriyorsun. Sen henüz çocukken beni yendin, al şu boncuğu da, sırrım sana geçsin" demiş. Çocuk: "Oraya koy!" demiş. Oraya koymuş. "Geri çekil!" demiş. Çekilmiş. Çocuk boncuğu almış, boğazına takınmış.

§11) Tepesinden Gözlu öleceğini anlayınca hüngür hüngür öyle bir ağlamış, öyle bir ağlamış, yankısı dağları titretmiş. O öyle bağırınca dokuz tane daha tepesinden gözlu, her biri bir dağdan, gelip birleşmiş, bakmışlar boncuk çocukta. "Eyvah tılısımız bozuldu" deyip korkudan hepsi kaçmış. Kör olan da artık ölmüş.

§12) Kocalarla çocuk o davarı koyunu, kısaca inde ne varsa [hepsini] almışlar gelmişler, herkese dağıtmışlar. duyabilen ne kadar yörük-mörük varsa hepsi toplanmış, davardan koyundan kesip [herkesi yemeğe] buyur etmişler, yemişler, içmişler, sonra çocuğu ortaya getirmişler. Yaşlılar ona demişler: "Sen insanları Tepesinden Gözlüden kurtardın, bu günden sonra senin [yiğitlik] adın "Gözçül" olsun, Allah seni göz ağrısından esirgesin" demişler.

§13) Artık çocuğa hemen oracıkta güzel bir kız bulmuşlar, düğününü etmişler, öylece yaşamışlar gitmişler.

§14) Eskiden çocukluğumuzda oğlak güderken rahmetli ebemden böyle çok şeyler dinlerdik.

⁷ Tımtı: Sapsız bıçak, genel olarak küçük yörük çocukları taşırdı.

Dede Korkut hikâyeleri hakkında pek çok yazı yazıldı. Bu hikâyelerle ilgili olarak 20'den fazla kaynakta bilgiler bulmaktayız. Bu kaynakları burada tekrar etmek istemiyorum. İlgilenenler bunları aşağıdaki eserlerde bulabilirler:

1. BORATAV, P. N.: Korkut Ata, İA VI/2 (İstanbul 1954) 860-866
2. ERGİN, M.: Dede Korkut Kitabı I, Ankara 1958.
3. GÖKYAY, O. Ş.: Dede Korkut, İstanbul 1938.
4. KIRZIOĞLU, F.: Dede Korkut Oğuznâmeleri, İstanbul 1952.
5. ROSSI, E.: Il-Kitab-ı Dede Qorqut, Rom 1952.

Fakat içinde Tepegöz hikâyesiyle ilgili herhangi bilgi bulunan kaynakları burada belirtmek istiyorum. Bunlar:

1. Odyssee von Homer. Übersetzt von Schröder, R. A. Berlin und Frankfurt 1952, 1082 S. (Bd. IV, 9. Gesang S: 787-808).

2. Moğolların Gizli Tarihi'nde Tepegöz hikâyesine uyan bir tasvir var. Bu şöyledir: *Duwa-sohor manglai dunda hahca nidutu hurban ne 'urit hajar a harahu bule'e*. ("Kör Duwa'nın alınının ortasında sadece bir gözü vardı, fakat o bununla, üç konaklık uzaktakileri görebiliyordu"). *Die Geheime Geschichte der Mongolen, (aus der chin. Transkription im mong Wortlaut wiederhergestellt von) Erich Haenisch, Wiesbaden 1962, x1 + 141 S. (S: 1, § 4).*

3. Selçuk asıllı, Mısırlı EBÛ BEKR B. ABDULLAH B. AYBEK'in *Durer et-Ticân* adlı eserinde (Bkz.: Süleymaniye, Damad İbrahim Paşa, Nr.: 913, 202a-b).

4. YAZICIOĞLU'nun *Selçuqname* adlı eserinin sonunda bir *Oğuznâme* bulunuyor. Bu *Oğuznâme*'de Tepegöz hikâyesinin izleri görülür. (Bkz.: Topkapı Sarayı, Revan Köşkü, Nr.: 1390).

5. Tahminen 1700-1750 yılları arasında yazılmış olan bir yazmada da Tepegöz hikâyesi bulunmaktadır (Bu yazmanın sahibi, hikâyenin bana bir metnini verdiyse de, kendisi bunu yayınlamak istediği için, yazmanın ve kendisinin adının açıklanmasına müsaade etmemektedir).

6. Binbir Gece Masallarında. (Bkz.: E. Littmanns Ausgabe, V. Bd. 772. Nacht, Leipzig MDCCCXXVII (1927).

Görüldüğü gibi konu öyle pek basit değildir. Tepegöz hikâyesinin Homer'in Odyssee'sinden mi yayıldığı meselesi, benim görüşüme göre, bugüne kadar doyurucu bir biçimde kanıtlanmış değildir. Homer'in Tepegöz hikâyesi, eski bir varyantın kopyasıdır. Daha sonraki varyantların hepsinin Homer'in metninden türediği söylenemez. Bu konuda daha fazla araştırma gerekiyor.

Tepegöz hikâyesi üzerine yıllardan beri bazı şeyler yazıldı. Burada bunlardan bir kaçını belirtmek istiyorum:

1. DIEZ, F. H.: *Denkwurdigkeiten von Asien II. Teil*. Berlin und Halle 1815 (S.: 399-457).

2. GRİMM, W.: *Die Sage von Polyphem* (ABAW), Berlin 1857 (30 S.).

3. HACKMANN, O.: *Die Polyphemsage in der Volksüberlieferung*. Helsingfors 1904.

4. MUNDY, C. S.: *Polyphemus and Tepegöz*. — BSOAS 18 (Lohdon 1956), 279-302).

5. RUBEN, W.: *Ozean der Märchenströme I. Die 25 Erzählungen des Dämons, mit einem Anhang über die 12 Erzählungen des Dede Korkuts*. Helsinki 1944, 287 S. (FF Communications Nr. 133).

Tepegöz hikâyesi Anadolu'da bugün bile hâlâ yaşamaktadır. Şimdiye kadar bazı rivayetler saptanmıştır.

1. İlk kez M. CEVDET, çocukluğunda bu hikâyeyi sık sık dinlediğini haber vermiştir (Bkz. M. Cevdet: *Oğuznâme—Kitâb-ı Dede Korkut, Çanakkale nüshası*. İstanbul 1337/1919, S.: 89-92).

2. YALGIN, A. R. bir rivayeti dinlemiş, fakat hepsini tespit edememiştir. (Bkz.: Yalgin, A. R.: *Cenupta Türkmen Oymakları IV*. Adana 1933, S.: 32-34).

3. ÖZTELLİ, C. 6 rivayeti vermektedir. (Bkz.: Öztelli, C.: *Yaşayan Dede Korkut: Tepegöz* — TFA (= Türk Folklor Araştırmaları) 127 Şubat 1960 (İstanbul 1960), S.: 2087-88).

4. ÖZYURT, M. 2 rivayet tespit etmiştir. (Bkz.: Özyurt, M.: *Tepegöz Hikâyesinin Karadeniz Varyantları*. — TFA Cilt II, 226, (İstanbul 1968), S.: 4758-60).

5. ÖZDER, M. A. Bir rivayet tespit etmişse de bu rivayetin bizim Tepegöz hikâyesiyle ilgisi pek azdır. (Bkz.: Özder, M. A.: *Tepegözler*. — TFA 230, (İstanbul 1968), S. 5070-73).

6. MUNDY, C. S. Bir rivayeti kaydetmiştir. Bildiğim kadarıyla Mundy kaydettiği bu rivayeti henüz yayınlamamıştır.

7. YÜCE, N.: Benim kaydettiğim ve bu makalenin konusu olan Keşli rivayeti.

Bu rivayetlere bir göz atınca, benim kaydettiğim rivayet dışındaki öteki rivayetlerin hepsinin çeşitli dev hikâyeleriyle karışmış olduğunu görürüz. M. Cevdet'in ve Yalgin'ın rivayetleri eksik oldukları için bunları bir yana bırakıyoruz. Öztelli'nin tespit ettiği rivayetlerin bazı unsurlarını "Hatmacık" adıyla bilinen bir hikâyede görüyoruz. Bu hikâyeyi ben Depesinden Gözlü hikâyesini derlediğim aynı gün ve aynı yerde Keşli boyuna mensup kişilerden dinleyip kaydetmiştim.

Özyurt'un 2 rivayeti ve Özder'in bir rivayeti, bizde yani Keşli boyunda ayrı bir hikâye olarak "Dağ adamı" diye bilinmektedir. Bu rivayetler Tepegöz hikâyesiyle başka dev hikâyelerinin karışık biçimlerinden başka bir şey değildir.

Benim kaydettiğim rivayet ile Dede Korkut kitabındaki Tepegöz hikâyesi arasında bazı farklar vardır. Bu farklar şunlardır:

1. Benim rivayetimde Tepegöz'ün menşei hakkında hiç bir şey yok.

2. [Tepegözü yenen] genç için hiç bir ad geçmez; sadece hikâyenin sonunda ona bir lakap verilir.

3. [Tepegözü yenen] genç, yay ve ok yerine sapan ve taş kullanır.

4. Mağarada koyunlardan başka, keçiler de vardır.

5. Yüzük yerine, boncuk devreye girer.

6. Hikâyenin sonunda 9 tane daha Tepesinden Gözlü gelir.

7. Bu olaydan dolayı [Tepesinden Gözlü'yü yenen] genç, "Gözçül" diye adlandırılır.

Bütün bu farklılara rağmen benim rivayetim, Dede Korkut Kitabındaki Tepegöz hikâyesine, öteki bütün rivayetlerden daha yakın olan rivayettir.

Son olarak, Tepegöz hikâyesi için ilginç olabilecek gerçek bir olayı kısaca anlatmak isterim.

Yaklaşık olarak 35 yıl önce (yani 1935-1936 yıllarında) benim köyümde bir erkek çocuk doğmuş. Sağlıklı ve güçlü imiş. Fakat gözleri başının üstünde [yani tepesinde] imiş. Doğum sırasında anneye yardımcı olan [yani ebelik yapan yaşlı ve tecrübeli] kadınlar, korkudan dehşet içinde kalmışlar. Bu kadınlardan biri şöyle demiş: "Eskilerden sık sık duyardık, eski zamanlarda bir dev varmış, gözü tepesindeymiş, hayvanları ve insanları yermiş. Bu çocuk kesinlikle böyle bir yaratık olabilir". Kadınlar, annenin de rızasıyla çocuğu öldürmüşler; başkalarına göstermeksiz gömmüşler⁸.

Acaba meşhur Tepegöz gerçekten yaşadı mı? Buna cevap vermek pek kolay değil. Fakat bu yaratılışı biçimsiz çocuk bunun için bir işaret olabilir. Ayrıca, eğer bu çocuk hayatta kalsaydı, ikinci bir Tepegöz olur muydu? Bunu da bilemiyoruz.

⁸ Doğumda yardımcı olan kadınlardan biri benim amcamın karısı imiş. Çocukluğumda, (yani henüz Dede Korkut Kitabından habersizken) o bu olayı anama anlatmış ve o sırada ben de dinlemiştim. Amcamın karısı, doğumda karşılaştıkları, o gözleri tepesinde olan bebeği anlatırken, duyulmaması gereken bir sır gibi fısıldayarak anlatıyordu, ne kadar korkunç bir yaratıkla karşı karşıya kaldıkları, onun yüzündeki korkulu hâlden yıllarca sonra bile hâlâ belli oluyordu. Daha sonra, ben Dede Korkut Kitabını okuduktan sonra, hattâ bu rivayeti derlediğim zaman dahi hem anama hem amcamın karısına bu doğum olayını sormuş ve onlardan birkaç kez dinlemiştim (NY).